

**ЗАХОДИ ДО ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ В УКРАЇНІ
ТА СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ
ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ**

Романюк О. В.

*кандидат філософських наук,
викладач-методист, заступник директора
ВСП «Оптико-механічний фаховий коледж
Київського національного університету імені Тараса Шевченка»,
України
м. Київ, Україна*

Тривалий період, а саме з '90-х років, перед освітянами поставало завдання зосереджувати увагу українського суспільства на позиції «свого не цурайтесь». Натомість з 2014 року постала необхідність акцентувати зацікавлення українського народу, зокрема молоді, не лише на необхідності вивчати і знати «своє», а й плекати історичну спадщину, як одну з фундаментальних основ свободи людини, незалежності народу й суверенітету держави.

На наш погляд, актуальним є дослідження різних методів, засобів, ресурсів та інструментів популяризації історії України в контексті впровадження у навчальних закладах проведення заходів, спрямованих на відзначення пам'ятних історичних дат.

Для нашого дослідження корисними виявились доробки Віктора Прокопчука та Андрій Гриценко, які вивчали роль навчальних закладів у збереженні пам'яток історії та культури в умовах війни; Людмили Кузнецової та Ігора Кушнар'ова, які вивчали віртуальні музеї України, як засоби збереження історичної пам'яті в умовах війни; Леоніда Зашкільняка, який присвятив час вивченню історіографії як положини для інтелектуальної історії та інші наукові розвідки українських науковців та педагогів.

Питання пошуку системної роботи зі збереження історичної пам'яті перед нами абсолютно по-новому постало з 2022 року адже минули століття пропагандистської маніпуляції зі знищення саме автентичної української історії, зокрема і шляхом впровадження тоталітарних методів по відношенню до свідомо налаштованих людей, а сплески супротиву такій цілеспрямованій політиці виявлялися або малозначущими, або швидко придушувалися та інформація про них так

само швидко зникала з інформаційного простору. Ідеї на кшталт «цього разу ніколи не забудемо», «ми вам не пробачимо» або «ви підняли нашу ненависть на таку позамежну вись» не лише емоційно забарвлені, мають суб'єктивний характер, а й могли стати мотиваційним тригером для пошуку саме системних підходів збереження історії для не повторення невідворотного.

У процесі пошукової діяльності у напрямку системної виховної роботи та узгодження потреби часу, зазначеної вище, із запитамі здобувачів освіти навчального закладу, у якому навчаються на оптиків, програмістів, економістів та журналістів, а саме, Відокремленого структурного підрозділу «Оптико-механічний фаховий коледж Київського національного університету імені Тараса Шевченка», нами було виокремлено:

- події, про які ми хотіли б зберігати історичну пам'ять з метою недопущення повторення;
- види заходів, які, на наш погляд, краще дозволили б досягти поставленої мети;
- форму заходу, яка б, на нашу думку, оптимально сприяла засвоєнню здобувачами освіти досвіду попередніх поколінь, ціннісної суті подій, зручності та сучасності.

Так було прийнято до роботи та впроваджено (табл. 1).

Таблиця 1

№	Параметри порівняння	Коледжна щорічна науково-практична конференція	Коледжний щорічний круглий стіл	Коледжний щорічний відкритий мікрофон
1	2	3	4	5
1	Історична подія	«Провідні держави світу у XX столітті», 04 грудня з нагоди відзначення Міжнародного Дня пам'яті жертв злочинів геноциду, вшануванню їхньої людської гідності і попередженню цих злочинів	«Люди, які створили XX століття», 21 листопада з нагоди відзначення Дня пам'яті жертв голодомору та політичних репресій	"Що я вже сьогодні можу зробити для Коледжу, Києва, України" до річниці повномасштабного вторгнення (за для безпеки проводиться напередодні 24 лютого) в контексті історії повсякдення

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
2	Форма заходу	Онлайн, секції науково-практичної конференції: – Моя спеціальність у ХХ столітті: вчені та їх винаходи, монетизація винаходів; зміни як результат розвитку спеціальності тощо. – Що обирає людство: війна чи мир? (революції ХХ століття, епідемії/пандемії/винаходи, які вплинули на війну чи мир / міжнародні документи про війну і мир / заходи й події ХХ століття на підтримку миру чи війни тощо). – Геноцид в світі: геноцид у провідних державах світу, причини, наслідки, події, люди...	Офлайн, секції круглого столу: – Праведники народів світу – Відомі постаті ХХ століття. – Мізогінія ХХ століття та вплив жінок на розвиток цивілізації.	Змішаний формат, секції відкритого мікрофону: – Історія української незламності (проекти вшанування Героїв України). – Проекти та стартапи для розвитку Коледжу, міста, України. – Я наближаю перемогу (волонтерські проекти).
3	Організатори	Викладачі	Науковий відділ студентського самоврядування	Актив студентського самоврядування
4	Модератори	Викладачі соціально-гуманітарних дисциплін	Голова наукового відділу студентського самоврядування	Голова Студентського самоврядування та викладачі дисципліни «Громадянська освіта»

Як зазначають В. Прокопчук та А. Гриценко «кризовий період у житті будь-якого суспільства завжди супроводжувався негативними явищами, у тому числі варварським ставленням до культурної спадщини – сукупності успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини» [1, с. 77]. Складно не погодитися із зазначеною думкою адже ми проживаємо не просто кризовий період, який затягнувся, а й на власні очі спостерігаємо варварське

ставлення до культурної спадщини українського народу, зокрема з початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Яскравим прикладом можуть бути чисельні показові акції спалення україномовних книг на окупованих територіях. Вищезазначені заходи, які Коледж пропонує здобувачам освіти, надають можливість студентам дослідити вплив на розвиток людської цивілізації конкретних особистостей і мотивувати відстоювати свою позицію, свою національно-патріотичну правду. За умови щорічної участі з'являється можливість спостерігати за еволюцією поглядів здобувача освіти. У сукупності це надає можливість реалізації системного підходу і фактично реалізує ідею додаткового інструментарію для популяризації історії в Україні.

Л. Березівська зауважувала, що усвідомлення важливості досліджень з історії «як джерела відновлення історичної пам'яті у контексті декомунізації, дерусифікації, дерадянїзації; ревізії історіографії, фактологічного очищення історико-освітнього знання від імперсько-російського спадку» впливає на розвиток молодого покоління [2, с. 4]. Студентські наукові конференції, круглі столи, науково-практичні семінари та відкриті мікрофони, які приурочені пам'ятним датам, дають площину для дискусії на проблемні теми і сприяють становленню свідомої національно-патріотичної особистості. Так, на прикладі наших щорічних заходів ми спостерігаємо не лише збільшення кількості бажаючих взяти участь (з до 20 виступаючих осіб в цілому на заході до понад 20 осіб на секційне засідання, а їх вже по три в кожному заході), а й якісні зміни, про які свідчать теми доповідей, що їх обирають студенти (від запропонованих науковим керівником у перший рік проведення заходу до «мені цікава для дослідження така тема... на четвертих щорічних заходах).

Впроваджені у навчальний процес щорічні заходи до пам'ятних дат фактично є якісним інструмент популяризації історії в Україні та становлення національно-патріотичної особистості здобувача освіти.

Література:

1. Прокопчук В., Гриценко А. Збереження пам'яток історії та культури в умовах війни: роль закладів загальної середньої освіти. *Консенсус*. 2024. № 2, С. 74–83. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/105/105> (станом на 23.03.26).

2. Березівська Л. Д. Історія освіти як засіб збереження історичної пам'яті та утвердження української національної ідентичності у майбутніх педагогів. *Вісник НАПН України*. 2025, 7(1). С. 1–4. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745298/1/548-Текст%20статті-1131-1-10-20250505.pdf> (станом на 23.03.26).